

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра філософії
Інститут вищої освіти НАПН України
Польське Товариство філософської педагогіки
імені Броніслава Ф. Трентовського (ТРФ)

*Під знаком Григорія Сковороди:
зоряний час української культури*

МАТЕРІАЛИ
V Міжнародної науково-практичної конференції
«ПОЛІЛОГ КУЛЬТУР:
СКОВОРОДА, ГОГОЛЬ, ГЕТЕ»

6–7 грудня 2019 року

Харків
ХНПУ – 2020

Редакційна колегія:

М.Д. Култаєва – д-р філософ. наук, проф., зав. каф. філософії, головний редактор, Україна;

Н.В. Радіонова – д-р філософ. наук, проф. заступник головного редактора, Україна;

С.В.Бережна – д-р філос. наук, проф., Україна;

Бертелсен Дейл – д-р філософії, професор Блумбергського університету, США;

Гулда Мечислав – д-р соціологічних наук, професор Гданського університету, Польща;

І.Д. Денисенко – д-р філософ. наук, проф., Україна;

О.О.Дольська – д-р філософ. наук, проф., Україна;

І.О. Радіонова – д-р філософ. наук, проф., Україна;

О.В. Садоха – д-р філософ. наук, проф., Україна;

М.В.Триняк – д-р філос.наук, проф., Україна;

О.М. Роговський – д-р філос., наук, проф., Україна;

К. Штадлер – д-р філос. наук, професор Віденського Інституту права, Австрія.

Затверджено Вченою радою

Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди

Протокол №9 від 24 лютого 2020 року

«ПОЛІЛОГ КУЛЬТУР: СКОВОРОДА, ГОГОЛЬ, ГЕТЕ»: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (6–7 грудня 2019 року.) /Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. – Харків: ХНПУ, 2020. – 92 с.

Збірник містить матеріали доповідей з питань філософії, світоглядної культури, життєтворчості та актуальних проблем освіти і виховання у сучасних соціокультурних контекстах.

Збірник розраховано на наукових та практичних працівників у галузі освіти, викладачів вищої та середньої школи, докторантів, аспірантів, магістрів та студентів вищих навчальних закладів.

ЕЙДОС ТРАДИЦІЙНОЇ КЛАСИЧНОЇ ВОКАЛЬНОЇ ШКОЛИ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-ВОКАЛІСТІВ

Р. Масич, м. Харків

(Науковий керівник канд. пед. наук, доц. Слепцова О.В.)

Ейдос – термін давньогрецької філософії, що тлумачиться як реальне відчуття, видима сутність явищ, подій [1]. У Платона (поряд з дофілос. визначенням) поняття «Ейдос» фактично еквівалентно поняттю «ідея» з акцентом на глибоке, сокровенне, істотне.

Згідно А.Ф. Лосєва [2], «Ейдос» має наступні аспекти: просте, єдине, цільне, незмінне, а також «сутність» того, що становить головну ідею, досвід чого б то не було.

З точки зору нашого дослідження поняття «Ейдос» еквівалентно визначенню «ідея». Водночас не просто ідея, а те, як її можна реально використовувати (відчувати, бачити) в практичній діяльності. Тобто, розглядати і використовувати реальні історичні традиції та досягнення в сучасних умовах. З іншого боку – це висвітлення реального досвіду минулого.

Звертаючи увагу на традиції класичної вокальної школи, не менш важливим є спадковість і сприйняття тих ідей і досягнень, які склалися в кінці XIX – початку XX століття, пройшли детермінологізацію (спрощення чи удосконалення) протягом XX століття й дожили до наших днів, склавши основу для сучасної системи підготовки високопрофесійних фахівців, зокрема майбутніх педагогів-вокалістів.

Так, серед тих ідей, положень, теоретичних настанов і практичних побажань, які актуальні й для сучасної системи музичної освіти, можна виділити наступні:

1) організація якісної загальної музичної освіти дітей для музичного, морального й естетичного розвитку;

2) здійснення навчання музиці на основі дидактичних принципів доступності, послідовності, інтересу до музики;

3) сформованість педагогічних основ викладання вокальної музики з опорою на теоретичні уявлення про освітню практику, індивідуальний і диференційований підхід в навчанні, поглиблене викладання музичного мистецтва;

4) складення навчальних програм з вокального мистецтва відповідно до провідних дидактико-методичних установ, а саме – здійснення музичної освіти дітей на високих зразках вітчизняного і зарубіжного мистецтва;

5) застосування різноманітних форм музичної (вокальної) освіти, віддаючи пріоритет не тільки індивідуальним, але й колективним формам музичного виконання;

б) поєднання теоретичного навчання зі співочої практикою;

7) поширення інноваційних напрацювань провідних педагогів-музикантів (які працювали в жіночих інститутах і кадетських корпусах, а також передовий досвід деяких інших навчальних закладів, зокрема вокальних шкіл Харкова та Києва) [1].

Відзначимо, що ці ідеї можна вважати новаторськими для свого часу, оскільки були створені в руслі передових філософсько-педагогічних уявлень епохи, що базувалися на основі досягнень вітчизняної освітньої практики. Вони містили в собі оновлену ідеологію музичної, зокрема вокальної освіти, що відповідала потребам суспільства, соціокультурним реаліям і культурним традиціям країни початку ХХ століття.

Крім загальних положень, актуальними вважаються й ті, що визначали професійну складову при підготовці вокаліста-виконавця. Так, наприкінці ХІХ століття остаточно визначився стиль співу, який був розрахований на виконання у великих залах й за участю великого оркестру (до 50–60 чоловік, ніж за 10 осіб в оркестрі, як це було раніше). Це потребувало використання особливих прийомів співу, які б сприяли посиленню енергетичних звукових складових голосу виконавця.

Концертна і театральна практика передбачала вокалізацію з використанням різних тембральних забарвлень, створення різних образів і настроїв. Голосовий апарат співаків повинен був володіти великою фізичною витривалістю для виконання значних за обсягом і складності оперних партій та творів.

Водночас, зросла теситура і звуковий діапазон творів, зріс камертон. Такі суттєві перетворення в стилі академічного співу в Україні ХІХ століття стимулювали зміни методів вокального навчання для вирішення нових виконавських завдань. Однак, слабе методичне забезпечення процесу співочого навчання, особливо в початковий період розвитку класичного вокального жанру, ставало суттєвою перешкодою для подальшого розвитку вокальної освіти.

У зв'язку з цим, йшов активний пошук нових принципів і методів навчання вокалістів і солістів оперного театру, що і було здійснено завдяки музично-педагогічній творчості провідних композиторів і педагогів-вокалістів другої половини ХІХ століття. Базові вокально-педагогічні принципи підготовки співаків-виконавців вбирали в себе народні і церковні традиції навчання співу; методи і прийоми виховання у співаків нових вокально-сценічних якостей голосу (сила голосу і його витривалість для виконання об'ємних і численних арій в опері); продуктивні технології вокально-художньої виразності для створення образів оперних персонажів та інше.

Для теоретичного потенціалу велике значення мали такі ідеї і положення:

- ставлення до виховання і навчання, як до процесу формування цілісної особистості, розвитку в людині інтелекту, волі, характеру;
- необхідність здійснення релігійного, морального, розумового, естетичного і фізичного виховання дітей;
- погляд на музичне (вокальне) мистецтво, як на педагогічний засіб, який благотворно впливає на становлення і розвиток духовної сфери особистості;
- визнання доцільності раннього навчання дітей мистецтву та у зв'язку з цим уведенням музики (співів) в якості навчального предмету в структуру вітчизняної загальної освіти [1].

Таким чином, Ейдос традиційної класичної вокальної школи в сучасній системі підготовки фахівців-вокалістів має особливе значення, оскільки саме у другій половині ХІХ – початку ХХ століття було здійснено плідний пошук змісту, форм і методів масового вокально-музичного навчання, яке базувалося на неврахованості соціального стану дітей, розумінні необхідності розвитку людини музично обдарованої, естетично освіченої, морально вихованої. Ці концепти співзвучні сучасним положенням щодо єдності ідейно-художнього та вокально-технічного образу виконавця.

Список використаних джерел

1. Гнидь Б. П. Історія вокального мистецтва: підруч. / Богдан Пилипович Гнидь. – К. :НМАУ, 1994. – 320 с.
2. Лосев А. Форма. Стиль. Выражение /А. Лосев. – М.: Мысль, 1995. – 944 с.

ГЕРМЕНЕВТИКА І ЕКЗЕГЕТИКА У ТВОРЧОСТІ М.В. ГОГОЛЯ

Я.О. Михайлець, м. Харків

Література про творчість М.В. Гоголя багата і писати про нього будуть ще дуже і дуже довго. Художній світ М. В. Гоголя незвичайний, що притягає до себе і словом, і символом, і образами, і ідеями. У ньому є гострота і сила одночасно, в його світі є якась таємниця як відображення життєвої таємниці самого автора.

Такі методи як герменевтика і екзегетика присутні в багатьох роботах Гоголя, а саме в: «Мертві душі», «Вій», «Вибрані місця з листування з друзями Гоголя», «Шинель». Але спочатку зрозуміємо, що ж собою представляють терміни «герменевтика» і «екзегетика».

<i>Слепцова О.В.</i> Формування homo musicus у просторі культурного полілогу	57
<i>Марчак О.Ю.</i> Європейський профіль української ідентичності в урбаністичному просторі Слобожанщини XVIII-XIX ст.	58
<i>Маслій М.М.</i> Інклюзивна освіта: крізь призму європейського досвіду.....	63
<i>Малишева А.А.</i> Виховний потенціал дружби у творчості Г.С. Сковороди	64
<i>Масич Р.</i> Ейдос традиційної класичної вокальної школи в сучасній системі підготовки фахівців-вокалістів	68
<i>Михайлець Я.О.</i> Герменевтика і екзегетика у творчості М.В. Гоголя.....	71
<i>Омельченко А.</i> Актуалізація спадщини Сухомлинського в проекті «Нова українська школа»	81